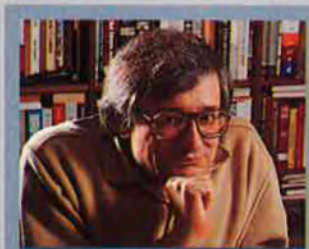

El mite del "santuari"

Xavier Vinader

"No és estrany que, de tant en tant, reapareguin invencions com la del "santuari". Hi ha mites que no convé deixar morir."

Una vegada més, ha estat el diari *ABC* el que ha tret el tema a la palestra.

Fa poques setmanes hi va dedicar la portada i tres pàgines completes de text. El mite del "santuari" d'ETA a França sempre ha fet córrer molta tinta. El diari monàrquic deia, en síntesi, que l'organització armada basca aprofitava la inestabilitat política d'Espanya i la debilitat de Felipe González per rearmar-se de bell nou. Després reproduïa les dades contingudes en un dels darrers informes del SIGC (Servei d'Informació de la Guàrdia Civil) sense mencionar-ne mai la procedència i presentant-lo com si fos un reportatge d'investigació que explicava, amb ajut de plans i d'organismes, la nova infraestructura establerta al país veí. D'aquesta manera, la direcció d'ETA, després de les detencions a Bidart del 1992, s'hauria establert a París. El centre d'entrenament dels comandos, que es faria en curssets de deu dies, seria a la ciutat de Tolosa de Llenguadoc, el reclutament de nous membres se centralitzaria a Bordeus i tant la regió de Bretanya com la zona fronterera amb Suïssa serien utilitzades per allotjar i amagar els militants buscats després de les seves accions a l'estat espanyol. Una trama la mar de complexa.

Després de llegir-ho no vaig poder resistir la temptació de trucar a un contacte de fa molts anys, un comissari francès dels RG (Renseignements Généraux) establert al sud-oest i que coneix molt bé els moviments dels militants nacionalistes bascos. Quan li vaig explicar les dades facilitades pel diari de Madrid es va fer un tip de riure i va replicar "Bé, no en facis gaire cas de tot això. Ja sabem que, als espanyols, sempre us ha agradat d'exagerar-ho tot". La cosa era clara.

Però, al marge de la veracitat i l'oportunitat de l'informe publicat pel diari *ABC* —en un moment en què sembla que el PNB propicia una via de diàleg amb els sectors més radicals del moviment nacionalista—, allò que resulta evident és que el mite del "santuari" etarra és cíclic dins els mitjans de comunicació. Hi apareix i en desapareix segons les conveniències. La denominació, que té un origen policíac, va començar a utilitzar-se a final dels anys 70, però quan es va popularitzar més, ves per on, va ser just abans de l'aparició del GAL. En aquell període se'n parlava sense parar. En els mitjans

Manifestació en reivindicació del dret dels refugiats a viure en Iparralde. Un aspecte del conflicte basc.

audiovisuals i en la premsa escrita. Semblava que a l'altra costat de la frontera francesa els refugiats i militants d'ETA fossin els reis del mambo i que no hi hagués ningú capaç d'aixecar la cresta. Era una mentida com una casa de pagès, però els especialistes de la intoxicació a sou del Ministeri de l'Interior sabien que calia preparar l'opinió pública per al terrorisme d'estat que venia. I ho van fer a consciència.

Una vegada acabada la sanguinària actuació dels mercenaris del GAL i amb la política d'extradicions francesa a ple rendiment, la denominació va començar a ser oblidada una vegada més. Ja no feia falta. Fins ara que, de nou, ha estat recuperada. Curiós. Molt curiós.

Des dels últims anys del franquisme jo vaig visitar multitud de vegades en missió informativa la geografia que la premsa d'aquí qualificava constantment de "santuari" etarra. Vaig entrevistar molts refugiats, i també integrants de l'organització armada. Alguns fins i tot em van portar a casa seva, em van presentar la família i em van ensenyar com vivien. Mai no vaig trobar la més mínima semblança entre el que explicaven determinats mitjans de comunicació i el que realment passava en aquella colla de poblets i ports de mar.

Després vaig comprovar que la majoria "d'especialistes" periodístics del conflicte basc mai no havien posat els peus a Euskadi Nord. I, cosa pitjor, quasi ningú no s'havia molestat a parlar amb els protagonistes dels fets. Massa feina. Era molt més fàcil de passar pel Ministeri de l'Interior a recollir la seva versió. Per això no és estrany que, de tant en tant, reapareguin invencions com la del "santuari". Hi ha mites que no convé de deixar morir.